

Bruksela, dnia 29.11.2017r.
COM(2017) 707 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY I
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO**

**Zrównoważony system egzekwowania praw własności intelektualnej odpowiadający
dzisiejszym wyzwaniom społecznym**

{SWD(2017) 430 final}

I. WPROWADZENIE

Wydajne, dobrze zaprojektowane i wyważone systemy ochrony własności intelektualnej stanowią ważny czynnik promowania inwestycji w innowacje i wzrost. Prawa własności intelektualnej są jednym z podstawowych środków, poprzez które przedsiębiorstwa, twórcy i wynalazcy uzyskują zwrot z dokonywanych przez siebie inwestycji w wiedzę i proces twórczy. W badaniach szacuje się, że sektory intensywnie korzystające z praw własności intelektualnej odpowiadają za około 42 % unijnego PKB (przekładające się na 5,7 bilionów EUR rocznie), przyczyniają się do tworzenia 38 % wszystkich miejsc pracy¹ oraz do 90 % unijnego wywozu².

Rewolucja cyfrowa przyniosła szereg nowych możliwości. Za sprawą internetu innowacyjne towary, technologia i treści kreatywne mogą trafiać do dużo szerszego grona konsumentów, co sprawia, że innowatorzy i twórcy mogą dotrzeć do nowych rynków i odbiorców. Jednocześnie rewolucja cyfrowa naraża jednak system własności intelektualnej w UE na większe zagrożenia. Środowisko online umożliwia dużo szersze i szybsze rozpowszechnianie towarów i treści naruszających własność intelektualną oraz często utrudnia konsumentom dokonanie rozróżnienia między towarami i treściami powodującymi naruszenia a tymi oryginalnymi i legalnymi. Ponadto osoby naruszające prawa własności intelektualnej mogą ukrywać się pod fałszywą tożsamością, a często przebywają poza UE, w jurysdykcjach, gdzie systemy egzekwowania są mało skuteczne.

Wszystko to przyczynia się do **wzrostu liczby naruszeń praw własności intelektualnej na świecie**³. Towary podrobione i pirackie stanowią dziś 2,5 % globalnego handlu. Przemysł unijny odczuwa skutki takiego stanu rzeczy: według przeprowadzonego ostatnio badania⁴ 5 % wszystkich towarów przywożonych do UE to towary podrobione i pirackie, co przekłada się na szacunkową kwotę 85 mld EUR pochodzącą z nielegalnego handlu.

Naruszenia praw własności intelektualnej stanowią konkretne zagrożenie dla sektorów, w których przedsiębiorstwa unijne są światowymi liderami, takich jak sektor odzieżowy, farmaceutyczny czy sektor towarów luksusowych, i to właśnie owe naruszenia są przyczyną dużych strat w przychodach i liczbie miejsc pracy odnotowywanych w tych sektorach. Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej (EUIPO) przeanalizował ostatnio zakres, skalę i wpływ naruszeń praw własności intelektualnej w dziewięciu sektorach⁵ i ocenił, że ogół strat w UE to kwota 48 mld EUR⁶. Negatywne skutki odczuwa też europejska branża kreatywna i kulturalna (przemysł muzyczny, filmowy, księgarski i przemysł oprogramowania)⁷. Szkody,

¹ Z uwzględnieniem zatrudnienia bezpośredniego i pośredniego.

² EUIPO, *Intellectual property rights in intensive industries and economic performance in the EU*, 2016.

³ Mimo to można też zaobserwować pewne pozytywne zjawiska. W dziedzinie praw autorskich nowe modele biznesowe doprowadziły na niektórych rynkach do spadku liczby naruszeń praw autorskich (dostęp: <https://copia.is/library/the-carrot-or-the-stick/>). Pomyślny rozwój legalnej oferty jest zależny również od skutecznych środków egzekwowania. Komisja wielokrotnie wyrażała pogląd, iż zwalczanie piractwa internetowego powinno iść w parze z działaniami uzupełniającymi, w tym rozwijaniem legalnej oferty oraz inicjatyw edukacyjnych (zob. przykładowo komunikat Komisji w sprawie kreatywnych treści online na jednolitym rynku (COM(2007) 836 final) oraz komunikat Komisji „W kierunku nowoczesnych, bardziej europejskich ram prawa autorskiego” (COM(2015) 626 final)).

⁴ OECD/EUIPO, *Trade in Counterfeit and Pirated Goods: Mapping the Economic Impact*, 2016.

⁵ Kosmetyki i artykuły do pielęgnacji ciała; odzież, akcesoria i obuwie; artykuły sportowe; zabawki i gry; torebki i walizki; biżuteria i zegarki; nagrania muzyczne; alkohole i wino oraz produkty lecznicze.

⁶ Dostęp: <https://euiipo.europa.eu/ohimportal/en/web/observatory/quantification-of-ipr-infringement>.

⁷ Zob. przykładowo opracowanie BASCAP/INTA, *The economic impact of counterfeiting and piracy*, 2017, dostęp: http://www.inta.org/Communications/Documents/2017_Frontier_Report.pdf, w którym oszacowano

jakie odczuwają przedsiębiorstwa z powodu podrabiania produktów i piractwa, mają negatywny wpływ na miejsca pracy, które przedsiębiorstwa te zapewniają w UE, a to prowadzi do uszczuplenia dochodów podatkowych oraz składek na ubezpieczenia społeczne⁸.

Tymczasem zyski z podrabiania produktów i piractwa trafiają często do organizacji przestępczych. Organizacje te funkcjonują zazwyczaj na terytorium UE, jak i poza nim, wykorzystują zarówno zwykłe, jak i tajne zakłady produkcji, przenikają łańcuchy dostaw, wykorzystują siłę roboczą, nie płacą podatków, piorą brudne pieniądze i zagrażają konsumentom⁹.

Plan działania na rzecz egzekwowania praw własności intelektualnej z 2014 r.¹⁰ stanowił sygnał zmiany kierunku w prowadzonej przez Komisję polityce egzekwowania praw własności intelektualnej w stronę podejścia opartego na podążaniu śladem pieniądza, co ma pozbawić podmioty naruszające prawa własności intelektualnej na skalę handlową napływu dochodów czyniących ich działalność rentowną. Lepsze egzekwowanie praw własności intelektualnej przyczynia się do realizacji priorytetów Komisji w zakresie tworzenia miejsc pracy, zwiększania wzrostu gospodarczego oraz poprawy konkurencyjności. Odgrywa też kluczową rolę w uzupełnianiu i wzmacnianiu jednolitego rynku oraz ograniczaniu fragmentaryzacji w państwach członkowskich. Z tego względu Komisja ogłosiła w strategii jednolitego rynku cyfrowego¹¹ oraz strategii jednolitego rynku¹², że Europa musi zrobić więcej, aby zagwarantować, by egzekwowanie praw własności intelektualnej stało się rzeczywistością w otoczeniu cyfrowym, wspierając podejście oparte na podążaniu śladem pieniądza oraz zwracając szczególną uwagę na małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP).

ogólnoświatową wartość piractwa cyfrowego w sektorze kinematografii, muzyki i oprogramowania w 2015 r. na 213 mld USD. Zob. również EUIPO, *The Economic cost of IPR Infringement in the recorded Music industry*, maj 2016, dostęp: [https://euiipo.europa.eu/tunnel-](https://euiipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/resources/research-and-studies/ip_infringement/study7/Music_industry_en.pdf)

[web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/resources/research-and-studies/ip_infringement/study7/Music_industry_en.pdf](https://euiipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/resources/research-and-studies/ip_infringement/study7/Music_industry_en.pdf). W opracowaniu tym ustalono, że w 2014 r. w wyniku korzystania przez konsumentów z muzyki pochodzącej z nielegalnych źródeł przemysł muzyczny w UE odnotował wynoszącą około 170 mln EUR stratę przychodów. Zob. również badania brytyjskiego Urzędu Własności Intelektualnej dotyczące monitorowania zakresu naruszeń praw autorskich w internecie. W ostatnim z nich (z maja 2016 r.) oszacowano, że 15 % brytyjskich użytkowników internetu w wieku powyżej 12 lat w okresie między marcem a majem 2016 r. korzystało z przynajmniej jednej nielegalnej treści, a 5 % brytyjskich użytkowników w wieku powyżej 12 lat korzystało wyłącznie z treści nielegalnych (dostęp:

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/546223/OCI-tracker-6th-wave-March-May-2016.pdf).

⁸ Z analizy przeprowadzonej niedawno przez EUIPO (zob. przypis 6) wynika, że utrata bezpośrednich i pośrednich miejsc pracy w dziewięciu sektorach przekroczyła 786 000. Straty w dochodach rządowych w tych samych dziewięciu sektorach wynoszą 14,4 mld EUR.

⁹ UNODC, *The Illicit Trafficking of Counterfeit Goods and Transnational Organized Crime*, 2014, dostęp: https://www.unodc.org/documents/counterfeit/FocusSheet/Counterfeit_focussheet_EN_HIRES.pdf

Europol-EUIPO, *Situation report on counterfeiting in the EU*, 2015, dostęp:

<https://euiipo.europa.eu/ohimportal/documents/11370/80606/2015+Situation+Report+on+Counterfeiting+in+the+EU> oraz UNICRI, *Illicit pesticides, Organized crime and supply chain integrity*, 2016, dostęp:

http://www.unicri.it/in_focus/files/The_problem_of_illicit_pesticides_low_res1.pdf

¹⁰ W dążeniu do odnowy konsensusu w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej: Plan działania UE, COM(2014) 392 z dnia 1 lipca 2014 r. Na podstawie tego planu działania Parlament Europejski wezwał Komisję do przedstawienia szczegółowej oceny obecnych ram prawnych, zob. rezolucja z dnia 9 czerwca 2015 r.

¹¹ Komunikat Komisji, Strategia jednolitego rynku cyfrowego dla Europy, COM(2015) 192 z dnia 6 maja 2015 r.

¹² Komunikat Komisji, Usprawnianie jednolitego rynku: więcej możliwości dla obywateli i przedsiębiorstw, COM(2015) 550 z dnia 28 października 2015 r.

W następstwie niedawnych inicjatyw na rzecz poprawy ram dotyczących praw autorskich¹³ Komisja przedstawia **kompleksowy pakiet środków służących dalszej poprawie stosowania i egzekwowania praw własności intelektualnej w państwach członkowskich UE, na naszych granicach i w wymiarze międzynarodowym**¹⁴. Środki uwzględnione w tym pakiecie są przedstawione w niniejszym komunikacie, jak również w następujących dokumentach:

- komunikat zawierający wytyczne dotyczące sposobu stosowania dyrektywy w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej¹⁵, któremu towarzyszy dokument roboczy służb Komisji zawierający ocenę tej dyrektywy;
- komunikat dotyczący patentów koniecznych dla spełnienia normy;
- dokument roboczy służb Komisji dotyczący oceny protokołu ustaleń w sprawie sprzedaży towarów podrobionych przez internet.

Niniejszy komunikat zapewnia ramy dla wszystkich działań dotyczących egzekwowania praw własności intelektualnej i składa się z czterech głównych części, w których przedstawiono:

- 1) środki służące ułatwieniu stronom zainteresowanym własnością intelektualną czerpania korzyści z bardziej jednolitego, uczciwego i skutecznego systemu **sądowego egzekwowania** praw w UE; obok wytycznych dotyczących dyrektywy w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej obejmuje to działania i zalecenia na rzecz dalszego wzmocnienia potencjału sądownictwa i przewidywalności w UE;
- 2) działania służące wspieraniu **inicjatyw podejmowanych przez branżę, ukierunkowanych na zwalczanie naruszeń praw własności intelektualnej**, takich jak dobrowolne umowy z pośrednikami oraz kroki na rzecz lepszej ochrony łańcuchów dostaw przed podrabianiem produktów;
- 3) inicjatywy na rzecz **wzmocnienia potencjału służb celnych i innych organów w zakresie egzekwowania praw własności intelektualnej**;
- 4) środki służące **wzmocnieniu działań na rzecz zwalczania naruszeń praw własności intelektualnej na skalę globalną** poprzez promowanie najlepszych praktyk oraz zacieśnianie współpracy z państwami trzecimi.

Chociaż istnieje potrzeba bardziej zdecydowanego działania przeciwko naruszeniom praw własności intelektualnej, UE powinna jednocześnie dysponować polityką, która zapewni pogodzenie **poszanowania praw własności intelektualnej** z potrzebą **sprawnego wprowadzania nowych i innowacyjnych technologii**. Ma to szczególne znaczenie, gdy technologie te uwzględniane są w normach. W zmieniającym się dziś w szybkim tempie świecie opartym na wzajemnych powiązaniach szeroko zakrojone normy oparte na technologiach chronionych prawami własności intelektualnej – znanych jako patenty konieczne dla spełnienia norm (SEP) – są niezbędne dla interoperacyjności, a w szczególności dla skutecznego rozwoju internetu rzeczy. Wyważone, sprawne i zrównoważone ramy dotyczące patentów koniecznych do spełnienia norm są zatem nieodzowne dla zagwarantowania uczciwego dostępu do znormalizowanych technologii przy jednoczesnym

¹³ Zob. w szczególności komunikat „Propagowanie na jednolitym rynku cyfrowym uczciwej, wydajnej i konkurencyjnej gospodarki europejskiej opartej na poszanowaniu praw autorskich”, COM(2016) 592 z dnia 14 września 2016 r., a także wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie praw autorskich na jednolitym rynku cyfrowym z dnia 14 września 2017 r.

¹⁴ Załącznik zawiera zarys głównych działań.

¹⁵ Dyrektywa 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej (Dz.U. L 157 z 30.4.2004, s. 45).

zapewnieniu, aby właściciele patentów byli wynagradzani za swoje inwestycje w badania i rozwój oraz działania na rzecz standaryzacji, a przez to zachęceni do oferowania najlepszych technologii w celu włączenia ich do norm.

Z tego względu kwestię **ram patentów koniecznych dla spełnienia norm przedstawiono w oddzielnym komunikacie**. Zawarto w nim wytyczne i zalecenia dotyczące tego, w jaki sposób uczynić system deklaracji bardziej przejrzystym i wydajnym, doprecyzowano pewne podstawowe zasady w zakresie praktyk na sprawiedliwych, rozsądnych i niedyskryminujących warunkach (podejście FRAND) oraz wyjaśniono, w jaki sposób zabezpieczyć skuteczne egzekwowanie praw, jednocześnie zmniejszając prawdopodobieństwo nadużywania drogi sądowej. Większa jasność w tej kwestii pomoże zapewnić UE pozycję lidera globalnych innowacji technologicznych, a jednocześnie usprawni skuteczne wdrażanie w UE nowych technologii, takich jak internet rzeczy czy 5G, które stanowią podstawę jednolitego rynku cyfrowego.

II. W KIERUNKU SPRAWNIEJSZEGO I BARDZIEJ PRZEWIDYWALNEGO SYSTEMU SĄDOWEGO EGZEKWOWANIA PRAW W UE

Zgodnie z wytycznymi dotyczącymi lepszego stanowienia prawa¹⁶ Komisja zakończyła kompleksową ocenę działania dyrektywy w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej. Wyniki pokazują, że dyrektywa doprowadziła do stworzenia wspólnych ram prawnych, dzięki którym w sądach cywilnych w całej UE stosuje się ten sam zestaw narzędzi, a przez to zasadniczo zapewnia się wysoki poziom ochrony na rynku wewnętrznym. Dyrektywa doprowadziła również do powstania ogólnoeuropejskich strategii spółek w zakresie egzekwowania praw i zachęciła sędziów i przedstawicieli zawodów prawniczych do wymiany doświadczeń ze spraw sądowych. Co więcej, ocena pokazała, że dyrektywa w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej jest wydajna kosztowo, spójna z innymi działaniami UE o podobnych celach oraz tworzy wartość dodaną na szczeblu unijnym. Z przeprowadzonej oceny wynika zatem, że dyrektywa w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej odpowiada nadal celowi, któremu służy.

Ocena pokazała jednak, że istnieją **różnice w sposobie wdrażania i stosowania w praktyce pewnych przepisów dyrektywy w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej** (przykładowo w dziedzinie nakazów sądowych, odszkodowań i kosztów sądowych). Różnice te wynikają często z niepewności i rozbieżności dotyczących rozumienia przepisów, szczególnie z powodu wyzwań związanych z nowym otoczeniem cyfrowym. Może to być też spowodowane charakterem dyrektywy w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej zakładającej minimalną harmonizację. Co prawdopodobnie najistotniejsze, rozbieżności wynikają z faktu, iż dyrektywa w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej funkcjonuje w kontekście bardzo różnorodnych krajowych ram egzekwowania praw na drodze cywilnej i różnorodnych tradycji sądownictwa. W rezultacie w zależności od miejsca wszczęcia postępowania sądowego rezultaty mogą być różne, zarówno pod względem aspektów merytorycznych, jak i wydajności i skuteczności. Może to negatywnie wpłynąć na przewidywalność oraz sprawić, że egzekwowanie będzie trudne, w szczególności w kontekście transgranicznym.

¹⁶ Wytyczne dotyczącego lepszego stanowienia prawa przedstawiają zasady, jakimi kieruje się Komisja Europejska przy zarządzaniu istniejącym prawodawstwem i jego ocenie. Zob. https://ec.europa.eu/info/better-regulation-guidelines-and-toolbox_en.

Wyniki konsultacji publicznych dotyczących oceny dyrektywy w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej¹⁷ potwierdzają te ustalenia. Chociaż większość zainteresowanych stron uważa, że istniejące przepisy rzeczywiście pomagają chronić własność intelektualną i zapobiegają naruszeniom praw własności intelektualnej, wiele osób domaga się większej przejrzystości co do praktyki stosowania dyrektywy w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej. W szczególności właściciele praw i pośrednicy uważają, że środki, procedury i środki naprawcze przewidziane w dyrektywie w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej nie są stosowane w sposób spójny we wszystkich państwach członkowskich, co skutkuje różnym poziomem ochrony w UE. Chociaż poszanowanie praw własności intelektualnej stanowi samo w sobie prawo podstawowe¹⁸, obywatele zgłaszali obawy dotyczące ich własnych praw podstawowych w kontekście procedur egzekwowania praw własności intelektualnej.

Wytyczne dotyczące dyrektywy w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej

W celu zapewnienia spójniejszego i skuteczniejszego stosowania dyrektywy w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej Komisja w odrębnym komunikacie wydaje **wytyczne dotyczące interpretowania i stosowania środków, procedur oraz środków naprawczych przewidzianych tą dyrektywą**¹⁹. W oparciu o orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości oraz najlepsze praktyki w wytycznych przedstawiono poglądy Komisji na temat przepisów dyrektywy w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej, które powodowały problemy z wykładnią. Odwołując się do wyników oceny, w tym konsultacji publicznych, Komisja porusza najważniejsze aspekty dyrektywy w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej, w szczególności:

- jej zakres;
- znaczenie wymogu, w myśl którego środki, procedury i środki naprawcze muszą być między innymi „sprawiedliwe i słuszne”;
- zasady dotyczące dowodów, prawa do informacji, prawa do środków tymczasowych i zabezpieczających oraz nakazów sądowych;
- rekompensata z tytułu poniesionego uszczerbku (odszkodowanie); oraz
- zwrot kosztów prawnych.

W dokumencie tym uwzględniono również wytyczne dotyczące sposobu stosowania środków przewidzianych dyrektywą w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej w sposób zapewniający osiągnięcie właściwej równowagi między różnymi prawami podstawowymi, które mogą wystąpić w postępowaniu związanym z prawami własności intelektualnej, przy jednoczesnym unikaniu nieproporcjonalnych rezultatów oraz nadużywania drogi sądowej.

Postępowanie dotyczące praw własności intelektualnej, zwłaszcza w epoce cyfrowej, może toczyć się jednocześnie w kilku państwach członkowskich. Właściciele praw autorskich chcący zwalczać nielegalne treści online mogą być przykładowo zmuszeni do składania pozwów w odniesieniu do tego samego naruszenia w kilku państwach członkowskich jednocześnie. Wnioskowanie o ten sam środek naprawczy w odniesieniu do tego samego naruszenia w więcej niż jednej jurysdykcji wiąże się zasadniczo z istotnymi kosztami i długą procedurą, w szczególności, gdy nie istnieje żaden jednolity unijny tytuł praw własności

¹⁷ Wyniki konsultacji publicznych są dostępne na stronie internetowej Komisji: http://ec.europa.eu/growth/content/have-your-say-enforcement-intellectual-property-rights-0_de

¹⁸ Zob. art. 17 ust. 2 Karty praw podstawowych UE.

¹⁹ Komunikat Komisji, *Wytyczne dotyczące pewnych aspektów dyrektywy 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej*, COM(2017)708.

intelektualnej oraz gdy ze względu na różnice w prawie materialnym wyjątki i ograniczenia mogą być stosowane w różny sposób w zależności od państwa członkowskiego. Wytyczne dotyczące dyrektywy w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej, dzięki ułatwieniu spójniejszej wykładni i spójniejszego stosowania tej dyrektywy, powinny ułatwić właścicielom praw angażowanie się w **spory transgraniczne**, chociaż nie stanowią i nie mogą stanowić odpowiedzi na wszystkie wyzwania istniejące w tym zakresie²⁰.

Wytyczne nie powodują uszczerbku dla działania egzekucyjnego, którego podjęcie może rozważyć Komisja na podstawie art. 258 TFUE i które będzie spójne z wykładnią zawartą w wytycznych.

Role i zadania **pośredników**, w szczególności pośredników internetowych, okazały się ważną obawą zainteresowanych stron zarówno podczas oceny, jak i konsultacji publicznych. Jak doprecyzowano w wytycznych, możliwość wydania nakazu przeciwko pośrednikowi na podstawie dyrektywy w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej nie zależy od odpowiedzialności pośrednika za (domniemane) naruszenie, którego dotyczy sprawa²¹. W rzeczywistości to dyrektywa o handlu elektronicznym²² reguluje warunki, w jakich niektórzy pośrednicy internetowi są zwolnieni z odpowiedzialności. Chociaż w komunikacie z 2016 r. w sprawie platform internetowych²³ Komisja stwierdziła, że ramy wspomnianej dyrektywy nadal pozostają dostosowane do zamierzonego celu, wydała ostatnio konkretne wytyczne²⁴, które mają służyć powiązaniu sprawnego i skutecznego wykrywania i usuwania nielegalnych treści dostępnych w internecie, w tym treści naruszających prawa autorskie, z koniecznymi gwarancjami prawnymi, przykładowo poprzez procedury zgłaszania i usuwania treści. We wniosku dotyczącym dyrektywy w sprawie praw autorskich na jednolitym rynku cyfrowym przewidziano również pewne konkretne narzędzia i mechanizmy służące stworzeniu dobrze funkcjonującego rynku praw autorskich oraz zaproponowano w szczególności odpowiednie środki podejmowane przez pewnych dostawców usług internetowych we współpracy z właścicielami praw, które mają zapobiec dostępności treści chronionych prawem autorskim bez zgody właścicieli praw.

Budowanie silniejszej „wspólnoty wiedzy o egzekwowaniu praw własności intelektualnej”: poprawa sądowego egzekwowania praw w UE

Ocena pokazała, że wielu właścicieli praw narzeka na trudności związane z dostępem do wymiaru sprawiedliwości, długie i kosztowne procedury oraz niepewne rezultaty. Ocena ujawniła też postrzegany brak przejrzystości i przewidywalności co do sposobu prowadzenia postępowania sądowego oraz jego (prawdopodobnych) rezultatów. Ogólnie rzecz biorąc, wygląda na to, że czynniki takie jak różnice w krajowej tradycji prawa cywilnego i praktyce

²⁰ Jak wyjaśniono w motywie 11 dyrektywy w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej dyrektywa nie ma na celu ustanowienia zharmonizowanych zasad współpracy sądowej, jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych, czy też zajmowania się stosowanym prawem, ponieważ istnieją inne instrumenty prawa Unii regulujące takie kwestie na poziomie ogólnym, które co do zasady mają zastosowanie również do praw własności intelektualnej.

²¹ Zob. sekcja IV.1 wytycznych.

²² Dyrektywa 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (Dz.U. L 178 z 17.7.2000, s. 1).

²³ Komunikat Komisji, Platformy internetowe i jednolity rynek cyfrowy. Szanse i wyzwania dla Europy, COM(2016) 288 z dnia 25 maja 2016 r.

²⁴ Komunikat Komisji, Zwalczanie nielegalnych treści w internecie. W kierunku większej odpowiedzialności platform internetowych, COM(2017) 555 z dnia 28 września 2017 r.

sądowej hamują rozwój przewidywalnego i spójnego systemu egzekwowania praw własności intelektualnej w UE.

W tym kontekście poza zapewnieniem wytycznych dotyczących dyrektywy w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej Komisja **wzywa państwa członkowskie do wzmocnienia wysiłków na rzecz zapewnienia skutecznego i przewidywalnego dochodzenia roszczeń na drodze cywilnej** w związku z występowaniem naruszeń praw własności intelektualnej w UE zgodnie ze wspomnianą dyrektywą oraz będzie wspierać tego rodzaju działania. W rzeczywistości większa przejrzystość i przewidywalność stanowiłyby dużą korzyść, w szczególności dla MŚP. Ułatwiłoby to im dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz pomogło w promowaniu przystępnych cenowo programów ubezpieczeń na wypadek postępowań prowadzonych w związku z prawami własności intelektualnej²⁵.

W ramach pierwszego kroku Komisja będzie ściśle współpracować z państwami członkowskimi i zainteresowanymi stronami, aby – gdy będzie to konieczne i stosowne – uzupełnić wytyczne, o których mowa powyżej, **dodatkowymi, bardziej ukierunkowanymi wytycznymi** służącymi wspieraniu jednolitego i skutecznego egzekwowania praw własności intelektualnej w UE. W tym celu określi ona wspólnie z ekspertami krajowymi, w tym krajowymi sędziami i innymi zainteresowanymi stronami, pewne konkretne zagadnienia i obszary problemowe, w których przydatne byłyby dalsze szczegółowe wytyczne oparte na najlepszych praktykach. Konkretnym przykładem w tym względzie mogłoby być obliczanie odszkodowań i dowody konieczne do uzyskania odszkodowania z tytułu szkody spowodowanej naruszeniami praw własności intelektualnej.

Komisja zamierza publikować wszystkie wytyczne na temat egzekwowania praw własności intelektualnej w internecie, między innymi za pośrednictwem portalu Twoja Europa²⁶, dzięki czemu praktyczne informacje o sądowym egzekwowaniu praw własności intelektualnej w UE byłyby dostępne nie tylko dla sędziów i przedstawicieli zawodów prawniczych, ale dla wszystkich zainteresowanych stron.

Co więcej, ocena dyrektywy w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej pokazała, że dla skutecznego i wydajnego stosowania środków, procedur i środków naprawczych przewidzianych tą dyrektywą bardzo ważne jest posiadanie **sędziów specjalizujących się w prawach własności intelektualnej, a w szczególności w ich egzekwowaniu**. Tego rodzaju specjalizacja może przynieść znaczne korzyści, szczególnie szybsze, wydajniejsze i spójniejsze postanowienia, prowadzące do większej pewności prawa. Komisja wzywa zatem państwa członkowskie do wspierania tego rodzaju specjalizacji.

Innym elementem służącym skuteczniejszemu i spójniejszemu egzekwowaniu praw własności intelektualnej w UE jest dostępność **szkolenia dla wymiaru sprawiedliwości** oraz **opracowywanie najlepszych praktyk**. Aby wesprzeć wysiłek państw członkowskich w tym obszarze, Komisja zwiększy skalę prowadzonych wspólnie z Obserwatorium działań ukierunkowanych na opracowanie kompleksowego programu seminariów i sesji szkoleniowych dla sędziów. Powinno to sprzyjać tworzeniu sieci kontaktów oraz uczeniu się przez sędziów, którzy mają do czynienia z naruszeniami praw własności intelektualnej. W tym kontekście na rok 2018 przewidziano trzy specjalne seminaria.

²⁵ Jak zapowiedziano w Inicjatywie na rzecz przedsiębiorstw typu start-up i przedsiębiorstw scale-up, (Własność intelektualna w służbie MŚP w dążeniu do innowacji i wzrostu, SWD(2016) 373 z dnia 22 listopada 2016 r.), Komisja podejmuje działania, aby promować w Europie powstawanie tego rodzaju programów ubezpieczeniowych związanych z własnością intelektualną, w szczególności, aby pomóc MŚP.

²⁶ www.youreurope.be

Co więcej, **przejrzystość** w kwestii wyroków dotyczących egzekwowania praw własności intelektualnej stanowi warunek wymiany wiedzy na jednolitym rynku, większej przejrzystości, a także transgranicznej debaty wśród praktyków zajmujących się własnością intelektualną. Do dnia dzisiejszego tylko kilka państw członkowskich dysponuje orzecznictwem w zakresie własności intelektualnej opublikowanym na specjalnych stronach internetowych, a zasady dotyczące dostępności i publikowania są dość zróżnicowane. Komisja wzywa w związku z tym państwa członkowskie do **systematycznego publikowania** orzeczeń sądowych wydawanych w postępowaniach dotyczących naruszeń praw własności intelektualnej, przynajmniej z poziomu sądów apelacyjnych i wyższych²⁷. Ze swojej strony Komisja wspólnie z EUIPO i Obserwatorium zintensyfikuje pracę nad **bazą danych orzecznictwa** uruchomioną przez EUIPO, aby uczynić ją możliwie kompleksową i przyjazną dla użytkownika.

Poza skuteczniejszymi systemami egzekwowania sądowego należy rozważyć także rozwój narzędzi **pozasądowego rozstrzygnięcia sporów** (ADR). Stosowanie pozasądowego rozstrzygnięcia sporów w postaci mediacji i arbitrażu może stanowić alternatywny sposób egzekwowania praw własności intelektualnej. Chociaż nadal rzadko korzysta się z pozasądowego rozstrzygnięcia sporów w przypadku roszczeń dotyczących własności intelektualnej, takie rozwiązania mają swoje zalety (przykładowo łatwiej można rozstrzygnąć kwestie transgraniczne, a pozasądowe rozstrzygnięcie sporów jest szybsze i mniej kosztowne niż postępowanie sądowe). Wraz z EUIPO Komisja analizuje w tej chwili istniejące narzędzia pozasądowego rozstrzygnięcia sporów oraz zalety utworzenia ośrodka mediacji przy EUIPO, zajmującego się zagadnieniami dotyczącymi znaków towarowych i wzorów. Zamierza ona również podjąć współpracę z przyszłym Jednolitym Sądem Patentowym ukierunkowaną na rozwój mediacji i arbitrażu w sprawach patentowych. Powinno to pomóc w rozszerzeniu unijnej sieci mediacji i arbitrażu w dziedzinie własności intelektualnej, którą zapowiedziano w Inicjatywie na rzecz przedsiębiorstw typu start-up i przedsiębiorstw scale-up²⁸.

Z myślą o dalszej poprawie systemu egzekwowania sądowego w UE Komisja:

- **zapewnia wytyczne dotyczące sposobu interpretowania i zastosowania najważniejszych przepisów dyrektywy w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej;**
- **będzie pracować z krajowymi ekspertami i sędziami państw członkowskich nad kolejnymi, bardziej ukierunkowanymi wytycznymi, aby zapewnić bardziej szczegółowe i praktyczne wytyczne dotyczące konkretnych problemów związanych z dyrektywą w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej oparte na najlepszych praktykach;**
- **opublikuje wspomniane wytyczne i najlepsze praktyki w internecie, między innymi za pośrednictwem portalu Twoja Europa;**
- **wzywa państwa członkowskie do promowania specjalizacji sędziów w dziedzinie własności intelektualnej i w sprawach dotyczących jej egzekwowania oraz do systematycznego publikowania wyroków wydanych w sprawach dotyczących egzekwowania praw własności intelektualnej;**
- **wspólnie z EUIPO będzie podejmować dalsze działania służące ułatwianiu szerszego stosowania pozasądowego rozstrzygnięcia sporów w celu rozwiązywania sporów dotyczących**

²⁷ Należy przestrzegać przy tym przepisów o ochronie danych osobowych. Państwa członkowskie muszą ponadto stosować się do art. 15 dyrektywy w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej, który umożliwia organom sądowym nakazanie opublikowania orzeczeń sądowych na żądanie wnioskodawcy, na koszt naruszającego.

²⁸ Zob. przypis 26.

III. WZMOCNIENIE WYSIŁKÓW BRANŻY NA RZECZ ZAPOBIEGANIA NARUSZENIOM PRAW WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ I ICH ZWALCZANIA

Zwalczanie naruszeń praw własności intelektualnej powinno być wspólnym wysiłkiem wszystkich podmiotów, zarówno publicznych, jak i prywatnych, prowadzonym nie tylko z wykorzystaniem egzekwowania sądowego, ale wszystkich możliwych narzędzi. Od wielu lat Komisja współpracuje z branżą nad wspieraniem i promowaniem prowadzonych przez branżę działań wymierzonych w naruszenia praw własności intelektualnej. Założeniem jest zachęcanie do zachowania **należytej staranności** przez wszystkie strony potencjalnie zaangażowane w rozwój produktów lub treści i transakcje wiążące się z produktami lub treścią naruszającymi prawa własności intelektualnej, w tym dostawców i agencje reklamowe, dostawców usług płatniczych, jak również samych właścicieli praw. Pomimo istotnego postępu można i należy zrobić więcej, aby wstrzymać rozpowszechnianie towarów i praktyk naruszających prawa własności intelektualnej.

Pełne wykorzystanie potencjału umów dobrowolnych

Komisja zachęca do szerszego dialogu między zainteresowanymi stronami w celu promowania skutecznej współpracy między partnerami branżowymi w walce z naruszeniami praw własności intelektualnej oraz w propagowaniu najlepszych praktyk branżowych. Pierwszy protokół ustaleń między właścicielami praw a platformami internetowymi zawarto w 2011 r., a zaktualizowano go w 2016 r.²⁹ Określa on oparte na współpracy podejście do zwalczania sprzedaży towarów podrobionych. Od tego czasu można było odnotować dwa kolejne wydarzenia:

Po pierwsze w kontekście pierwszego protokołu ustaleń w sprawie podrabiania produktów wprowadzono **kluczowe wskaźniki skuteczności działania** służące ocenie wyników umowy dobrowolnej oraz zidentyfikowaniu obszarów wymagających dalszej poprawy. Wyniki pierwszego cyklu monitorowania w oparciu o wspomniane kluczowe wskaźniki skuteczności działania świadczą o tym, że **protokół ustaleń okazuje się skuteczny i przyniósł już istotne wyniki**. Pokazują one, że dobrowolna współpraca może znacznie przyczynić się do ograniczenia podrabiania produktów w internecie oraz przynieść wydajne rozwiązania. Od czasu wejścia w życie protokołu ustaleń z platform internetowych usunięto znaczną ilość ofert podrobionych produktów, głównie za sprawą bardziej proaktywnych i zapobiegawczych środków. Niemniej, mając na uwadze, że towary naruszające prawa własności intelektualnej w coraz większym stopniu przedostają się na jednolity rynek, Komisja zachęca wszystkich sygnatariuszy oraz nowo przystępujących do zwiększenia wysiłków³⁰.

²⁹ Protokół ustaleń na temat sprzedaży podrobionych produktów przez internet z dnia 21 czerwca 2016 r., dostęp: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/18023/attachments/1/translations>. Ma on zastosowanie do znaków towarowych, wzorów oraz praw autorskich.

³⁰ Więcej informacji na temat wyników pierwszego cyklu monitorowania w sprawie podrabiania produktów, w tym wyników analizy z wykorzystaniem kluczowych wskaźników skuteczności działania oraz wyników badania przeprowadzonego wśród zainteresowanych stron, można znaleźć w dokumencie roboczym służb Komisji *Przegląd funkcjonowania protokołu ustaleń w sprawie sprzedaży towarów podrobionych przez internet* SWD(2017)430 załączonym do niniejszego komunikatu.

Po drugie zainteresowane strony pod patronatem Komisji kończą właśnie prace nad zawarciem **nowego protokołu ustaleń ukierunkowanego na wycofanie reklam ze stron naruszających prawa własności intelektualnej**. Przychody z reklamy stanowią ważne źródło dochodu tego rodzaju stron i środki, jakie zostaną ustalone w tym zakresie, powinny pomóc w odcięciu naruszających prawa własności intelektualnej od tego ważnego źródła wsparcia. Obecność reklam marek produktów wykorzystywanych w gospodarstwach domowych i znanych usług płatniczych na stronach naruszających prawa własności intelektualnej może prowadzić konsumentów do przekonania, że strona, na której się znajdują, oferuje dostęp do treści, towarów lub usług w legalny sposób, podczas gdy w rzeczywistości tak nie jest. Może to dezorientować konsumentów, podważać ich zaufanie, a przez to niszczyć wartość marki.

Trwają również prace nad protokołem ustaleń dotyczącym **branży transportu i dostaw**. Jego celem jest zapobieganie wykorzystywaniu usług przedsiębiorstw z tych branż przez podrabiających produkty na skalę handlową i przesyłających je do UE. Kolejny protokół ustaleń, nad którym trwają prace, ma obejmować **usługi płatnicze**, które często są kluczowe dla internetowych ofert naruszających prawa własności intelektualnej.

Komisja wspiera dalszy rozwój tych dobrowolnych umów, w szczególności w otoczeniu internetowym, i będzie dążyć do zapewnienia należytego działania wszystkich sygnatariuszy oraz pełnego poszanowania prawa Unii ogółem, w szczególności art. 101 i 102 TFUE. Będzie również dążyć do zapewnienia odpowiedniej równowagi między różnymi interesami zaangażowanych stron oraz należytego poszanowania praw konsumentów. Komisja będzie także promować szerokie uczestnictwo wszystkich sektorów i branż w takich umowach.

Komisja rozważa możliwość monitorowania protokołów ustaleń w oparciu o kluczowe wskaźniki skuteczności działania. Będzie regularnie składać sprawozdania na temat skuteczności tych umów z myślą o wyłonieniu najlepszych praktyk, określając obszary wymagające poprawy oraz oceniając zapotrzebowanie na środki prawodawcze na szczeblu unijnym.

Ochrona łańcuchów dostaw przed zagrożeniami ze strony naruszeń praw własności intelektualnej

Inny nurt działań, w którym uczestniczy Komisja, branża i inni partnerzy, ma służyć ochronie łańcuchów dostaw przed zagrożeniami wynikającymi z podrabiania produktów i innych naruszeń praw własności intelektualnej. Również w tym obszarze liczba wyzwań narasta. Podczas warsztatów poświęconych należytej staranności oraz integralności łańcucha dostaw na potrzeby ochrony własności intelektualnej, które odbyły się w 2015 r.³¹, stwierdzono, że przedsiębiorstwa coraz częściej mają do czynienia z podrabianymi produktami (jak na przykład podrobione części elektroniczne) przenikającymi do ich łańcucha dostaw. Jest to spowodowane głównie faktem, iż łańcuchy dostaw są coraz bardziej złożone, co sprawia, że przedsiębiorstwom – szczególnie MŚP – często trudno jest monitorować swoich dostawców i poddostawców. Co więcej, pojawienie się nowych technologii i internetu pomogło naruszającym poprawić techniki podrabiania oraz wnikać do legalnych łańcuchów dostaw. Istnieją najlepsze praktyki służące przejrzystości łańcucha dostaw (zarządzanie ryzykiem, społeczna odpowiedzialność biznesu). Niemniej jednak nie są one rutynowo wykorzystywane do wykrywania i zwalczania naruszeń praw własności intelektualnej. Brak należytej

³¹ Nagranie wideo z warsztatów jest dostępne na stronie internetowej Komisji:
http://ec.europa.eu/growth/industry/intellectual-property/enforcement/index_en.htm.

staranności osłabia bezpieczeństwo łańcucha dostaw oraz umożliwia podrobienie towarów, które jest szkodliwe dla przedsiębiorstw i stwarza ryzyko dla obywateli.

W ocenie Komisji istnieje pilna potrzeba dalszej kontroli łańcuchów dostaw w działaniu przeciwko podrobionym produktom. Można to osiągnąć, wypróbując nowe narzędzia oraz pomagając w tworzeniu i rozwijaniu najlepszych praktyk.

Fundamentem bezpieczeństwa łańcucha dostaw, bezpieczeństwa konsumentów i jakości produktów jest identyfikowalność towarów. Komisja będzie konsekwentnie dążyć do umacniania współpracy między właścicielami praw a najważniejszymi podmiotami, takimi jak organizacje normalizacyjne oraz dostawcy rozwiązań w zakresie bezpieczeństwa, w celu usprawnienia rozpowszechniania technologii identyfikowalności³² oraz wspierania powstawania nowych systemów identyfikowalności oraz ustalania autentyczności, takich jak **łańcuch bloków** (ang. blockchain). Poprzez rejestrowanie aktywów, transakcji i uczestników tego rodzaju wspólny dziennik cyfrowy zapewnia cenne informacje na temat pochodzenia i historii produktów, dzięki czemu można je łatwiej śledzić i ustalać ich autentyczność. Rozwiązania oparte na łańcuchu bloków mogą zatem umożliwić szybkie wykrycie podrobionych części lub produktów, które dostały się do legalnych łańcuchów dostaw, jak również ewentualnych przekierowań towarów na nielegalne rynki³³. W ramach projektu #Blockchain4EU: Blockchain for Industrial Transformations Komisja analizuje, w jaki sposób można wykorzystać łańcuch bloków, aby wzmocnić przejrzystość łańcuchów dostaw i lepiej chronić prawa własności intelektualnej. Wraz z Obserwatorium Komisja będzie kontynuować identyfikowanie i testowanie (w szczególności przez *Blockathon*) różnych możliwych sposobów wykorzystania łańcucha bloków w walce przeciwko podrobionym produktom oraz rozpoznawanie ewentualne bariery prawne i gospodarcze w wykorzystaniu takich rozwiązań³⁴.

Ponadto istnieje też możliwość działania na polu zwiększania świadomości i stosowania na szerszą skalę najlepszych praktyk. Branże powinny być świadome potrzeby chronienia swoich łańcuchów dostaw i zachęcane do działania na rzecz lepszej ochrony. **Dalsze włączanie ochrony praw własności intelektualnej w proces akredytacji** może w tym kontekście być pomocnym narzędziem. Przykładowo w dniu 10 maja 2017 r. przyjęto nową normę ISO w sprawie zrównoważonych zamówień publicznych (ISO 20400) zawierającą po raz pierwszy wyraźne odniesienie do środków zwalczania naruszeń praw własności intelektualnej. Komisja będzie teraz dążyła do dalszego promowania tej normy poprzez sesje informacyjne skierowane do przedsiębiorstw³⁵ lub poprzez większe wydarzenia dotyczące egzekwowania praw własności intelektualnej³⁶.

Ponadto Komisja przyjrzy się również bliżej, w jaki sposób przestrzeganie norm ochrony własności intelektualnej mogłoby stanowić w przyszłości część procesu nabywania **statusu**

³² Wspólne Centrum Badawcze Komisji Europejskiej przeprowadziło szeroko zakrojoną analizę technologii ustalania autentyczności oraz systemów identyfikacji i śledzenia, a publikacja na ten temat ukazała się w 2016 r., dostęp:

<http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC104204/kjna28400enn.pdf>

³³ Oczywiście pod warunkiem, że rozwiązania oparte na łańcuchu bloków będą zgodne z obowiązującymi przepisami, w szczególności w zakresie ochrony danych osobowych.

³⁴ Komisja uruchomi również wspólnie z Parlamentem Europejskim „Unijne Obserwatorium i Forum ds. Łańcucha Bloków”.

³⁵ Przykładowo dzięki pomocy Punktów Informacyjnych IPR.

³⁶ O normie ISO 20400 debatowano podczas szczytu ws. egzekwowania praw własności intelektualnej, który miał miejsce w Berlinie dnia 23 czerwca 2017 r.

„upoważnionego przedsiębiorcy”³⁷. Pojęcie „upoważnionego przedsiębiorcy” opiera się na partnerstwie organów celnych i biznesu stosowanym przez Światową Organizację Celną. Status „upoważnionego przedsiębiorcy” nadają organy celne i wiąże się to z uzyskaniem przez podmioty gospodarcze określonych korzyści w procedurach celnych. System jest otwarty dla wszystkich uczestników łańcucha dostaw, którzy spełniają pewne kryteria jakościowe określone w przepisach prawa celnego Unii oraz współpracują ściśle z organami celnymi, aby zapewnić bezpieczeństwo i integralność łańcuchów dostaw. Walka z podrabianiem produktów może tu zyskać na znaczeniu. Aby zwiększyć bezpieczeństwo łańcuchów dostaw, przedsiębiorców zachęca się do wyboru wiarygodnych partnerów dysponujących wydajnymi systemami zgodności, np. „upoważnionych przedsiębiorców”.

Należy również zwrócić szczególną uwagę na **sytuację MŚP**, które często mają bardzo ograniczone środki, aby kontrolować własne łańcuchy dostaw. EUIPO rozpoczyna badania na ten temat, aby określić najlepsze praktyki i zaproponować konkretne rozwiązania.

Komisja wzywa branżę do podejmowania koniecznych kroków w zakresie należytej staranności w celu zwalczania naruszeń praw własności intelektualnej. Aby wesprzeć branżę w tych działaniach i promować najlepsze praktyki, będzie ona:

- dalej angażować się wraz z zainteresowanymi stronami w poprawę i rozszerzenie umów dobrowolnych w celu zwalczania naruszeń praw własności intelektualnej. Będzie pracować nad promowaniem specjalnych protokołów ustaleń angażujących właścicieli praw, platformy internetowe, przedsiębiorstwa reklamowe, spedytorów i dostawców usług płatniczych;
- dalej monitorować funkcjonowanie i skuteczność protokołów ustaleń oraz składać sprawozdania na temat ich wyników;
- dalej promować należytą staranność w łańcuchach dostaw, analizować potencjał nowych technologii, takich jak łańcuch bloków, a także promować stosowanie istniejących procedur akredytacji do wprowadzania systemów przestrzegania praw własności intelektualnej.

IV. ZWALCZANIE NARUSZEŃ PRAW WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ POPRZEZ WZMOCNIONĄ WSPÓLPRACĘ ADMINISTRACYJNĄ

Dostępnych jest teraz wiele informacji na temat wartości i oddziaływania towarów podrobionych i pirackich³⁸, pochodzenia organizacji przestępczych oraz szlaków wykorzystywanych przez nie w celu przesyłania towarów do UE³⁹. Dzięki olbrzymiemu

³⁷ https://ec.europa.eu/taxation_customs/general-information-customs/customs-security/authorised-economic-operator-aeo_en

³⁸ Zob. Europol/EUIPO, *Situation Report on Counterfeiting and Piracy in the European Union*, 2017, dostęp: https://euiipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/reports/Situation%20Report%20EUIPO-Europol_en.pdf.

³⁹ Zob. OECD/EUIPO, *Mapping the Real Routes of Trade in Fake Goods*, czerwiec 2017, dostęp: https://euiipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/reports/Mapping_the_Real_Routes_of_Trade_in_Fake_Goods_en.pdf.

wysiłkowi związanemu z gromadzeniem danych⁴⁰ określono sektory najbardziej dotknięte tym problemem, rozpoznano trasy i uzyskano dowody. Najwyższy czas złączyć siły w ramach UE i zaostrzyć walkę przeciwko naruszeniom praw własności intelektualnej w granicach jej terytorium i poza nimi.

Aby poprawić poszanowanie praw własności intelektualnej w UE, Komisja będzie dążyć do **wzmocnienia współpracy między wszystkimi odpowiednimi organami**. Po pierwsze przeanalizuje, w jaki sposób organy prowadzące inspekcje gospodarcze i handlowe, a także organy ds. ochrony konsumentów, można by bardziej włączyć w zwalczanie podrabiania produktów oraz piractwa. W niektórych państwach członkowskich już się tak dzieje; w innych nie. W oparciu o najlepsze praktyki istniejące w niektórych obszarach i państwach członkowskich Komisja omówi z państwami członkowskimi, jak zapewnić odpowiednie zaangażowanie wszystkich właściwych organów. Komisja będzie przykładowo dalej promować rozpowszechnianie między państwami członkowskimi najlepszych praktyk w zakresie kontroli i egzekwowania w sektorze rolno-spożywczym, w szczególności w odniesieniu do praw oznaczenia geograficznego, w tym kontynuować program kontroli struktur kontrolnych państw członkowskich.

Co więcej, razem z EUIPO i Europolem, Komisja określi różne bazy danych wykorzystywane w walce z podrabianiem produktów w celu zidentyfikowania luk w danych i możliwości poprawy dzielenia się danymi między właściwymi organami.

Na podstawie zgromadzonych dowodów i danych Komisja wspólnie z EUIPO będzie również dążyć do działania z państwami członkowskimi ukierunkowanego na **dalsze zwiększenie świadomości społeczeństwa** na temat roli własności intelektualnej oraz negatywnych skutków naruszeń praw własności intelektualnej.

Aby **zwalczać podrabianie produktów i piractwo na granicach Unii**, Komisja będzie w dalszym ciągu pomagać państwom członkowskim w **egzekwowaniu przepisów celnych**. Obecnie ocenia ona, jakie w okresie 2013–2017 były wyniki unijnego planu działań dla organów celnych, służącego zwalczaniu naruszeń praw własności intelektualnej⁴¹. Złoży sprawozdanie w tej sprawie w 2017 r. i podejmie konieczne kroki, koncentrując się na następujących priorytetach:

- zapewnienie jednolitego wdrożenia prawodawstwa dotyczącego egzekwowania praw własności intelektualnej na granicach w całej UE;
- wzmocnienie współpracy celnej oraz wymiany informacji z policją i innymi organami ścigania;
- rozwój narzędzi zarządzania ryzykiem na potrzeby egzekwowania praw własności intelektualnej.

Co więcej, Komisja przypomina, że państwa członkowskie mają obowiązek niezwłocznego transponowania nowych unijnych przepisów zawartych w dyrektywie dotyczącej znaków towarowych, w tym systemu dla organów publicznych. Przepisy te służą między innymi zatrzymaniu przepływu towarów podrobionych, w tym towarów w tranzycie⁴².

⁴⁰ Więcej publikacji na temat konkretnych zagadnień związanych z własnością intelektualną i naruszeniami praw własności intelektualnej można znaleźć na stronie głównej Obserwatorium: <https://euiipo.europa.eu/ohimportal/en/web/observatory/observatory-publications>.

⁴¹ Rezolucja Rady w sprawie unijnego planu działań dla organów celnych w celu zwalczania naruszeń praw własności intelektualnej (Dz.U. C 80 z 19.3.2013, s. 1).

⁴² Zob. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2436 z dnia 16 grudnia 2015 r. mająca na celu zbliżenie ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do znaków towarowych (Dz.U. L 336 z 23.12.2015, s. 1).

Podrobione produkty zazwyczaj nie spełniają przepisów unijnych dotyczących produktów i mogą stanowić ryzyko dla bezpieczeństwa konsumentów. Ponieważ niniejszy komunikat dotyczy lepszego egzekwowania unijnych przepisów dotyczących praw własności intelektualnej, egzekwowanie unijnych przepisów dotyczących produktów zostanie omówione w planowanym „pakiecie towarowym” zapowiedzianym w strategii jednolitego rynku.

Komisja zamierza:

- **wspólnie z EUIPO zapewnić, aby właściwe organy ścigania w UE dysponowały narzędziami umożliwiającymi im współpracę w zwalczaniu podrabiania produktów i piractwa, w tym poprzez lepszy nadzór rynku;**
- **wspólnie z EUIPO wzmocnić działania na rzecz zwiększania świadomości społeczeństwa na temat ryzyka związanego z naruszeniami praw własności intelektualnej;**
- **oferować bardziej ukierunkowaną pomoc krajowym organom celnym na podstawie wyników bieżącego planu działań dla organów celnych oraz wspólnie z Radą pracować nad nowym planem działań dla organów celnych w 2018 r.**

V. ZWALCZANIE NARUSZEŃ PRAW WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ NA ŚWIECIE

Podrabianie produktów i piractwo to w dużej mierze problemy międzynarodowe, które wymagają ogólnoświatowej reakcji. Środkom podejmowanym w UE powinny towarzyszyć międzynarodowe starania na rzecz zapobiegania naruszeniom praw własności intelektualnej na całej długości globalnych łańcuchów dostaw.

Komisja promuje unijne podejście do egzekwowania praw własności intelektualnej na świecie: dwustronnie – poprzez umowy handlowe oraz dialog dotyczący praw własności intelektualnej z najważniejszymi partnerami handlowymi; jak również wielostronnie – w organizacjach międzynarodowych, takich jak Światowa Organizacja Własności Intelektualnej (WIPO), Rada ds. handlowych aspektów praw własności intelektualnej Światowej Organizacji Handlu oraz Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), a także w specjalistycznych organach, takich jak ICANN⁴³. Celem jest wzmocnienie i standaryzacja egzekwowania praw własności intelektualnej w wymiarze międzynarodowym oraz zwiększanie świadomości na temat szkód powodowanych przez podrabianie produktów i piractwo.

Komisja, w ścisłej współpracy z EUIPO, rozpoczyna trzy **programy współpracy technicznej dotyczące własności intelektualnej („IP Key”)** z Chinami, Azją Południowo-Wschodnią oraz Ameryką Łacińską. Opiera się w tym na pozytywnych doświadczeniach z wcześniejszych programów współpracy z Chinami i regionem ASEAN. Budżet trzech wspomnianych programów w latach 2017–2020 wyniesie łącznie 20 mln EUR. Programy będą służyły wspieraniu rozwoju skutecznego systemu ochrony własności intelektualnej w państwach uczestniczących w oparciu o dobre praktyki z UE, pomagając unijnym przedsiębiorstwom chronić swoje prawa własności intelektualnej na tych rynkach.

⁴³ Internetowa Korporacja ds. Nadawania Nazw i Numerów.

W ramach strategii na rzecz ochrony i egzekwowania praw własności intelektualnej w państwach trzecich⁴⁴ Komisja opublikuje zaktualizowane **sprawozdanie na temat ochrony i egzekwowania praw własności intelektualnej w państwach trzecich**. Sprawozdanie będzie zawierać wykaz nowych państw priorytetowych. Komisja zintensyfikuje działania w państwach priorytetowych oraz ukierunkuje zasoby na rozpoznane obszary stanowiące powód do zaniepokojenia, w tym wolne obszary celne i oznaczenia geograficzne.

Komisja we współpracy z EUIPO stworzy **listę zagrożeń, na której wskaże rynki wymagające obserwacji w kontekście własności intelektualnej**. Lista ta obejmie rynki internetowe i fizyczne znajdujące się poza UE, które zgłoszono jako rynki zaangażowane w istotne naruszenia praw własności intelektualnej, w szczególności piractwo i podrabianie produktów, lub ułatwiające takie praktyki, w stosunku do konsumentów z UE. Ostatecznym rezultatem tego działania będzie lista najbardziej problematycznych rynków, zawierająca opis ich głównych cech. Konieczne informacje i gwarancje dotyczące zawartości i celu listy zostaną zapewnione przez Komisję. Komisja będzie również monitorować środki i działania podejmowane przez organy lokalne w związku z rynkami wymienionymi na liście, a także środki i działania podejmowane przez operatorów i właścicieli rynków w celu ograniczenia naruszeń praw własności intelektualnej.

W tym kontekście Komisja rozpocznie konsultacje publiczne, aby uzyskać informacje na temat tych rynków. Dane zweryfikowane przy wsparciu Obserwatorium zostaną wykorzystane przy wyborze rynków, które zostaną umieszczone na liście. Pierwsza lista zagrożeń wskazująca rynki wymagające obserwacji w kontekście własności intelektualnej zostanie opublikowana w drugim półroczu 2018 r. i będzie regularnie aktualizowana.

Komisja będzie również nadal promować wykorzystanie dostępnych w internecie informacji o ochronie własności intelektualnej, w tym szybkiej bazy danych systemu wywiadowczego na potrzeby zwalczania podrabiania produktów (ACRIS) pozwalającej zbierać informacje o sprawach dotyczących naruszeń praw własności intelektualnej, wpływających na przedsiębiorstwa unijne i toczących się poza Unią Europejską. Aby uczynić tego rodzaju informacje online bardziej dostępnymi i przyjaznymi użytkownikowi, Komisja chce utworzyć portal z odesłaniami do punktów dostępu dotyczących stron i baz danych z zakresu własności intelektualnej.

Aby wzmocnić walkę z naruszeniami praw własności intelektualnej w państwach spoza UE, Komisja:

w pierwszym kwartale 2018 r. opublikuje nowe sprawozdanie na temat ochrony i egzekwowania praw własności intelektualnej w państwach trzecich, w którym uwzględni nowe obszary (tj. wolne obszary celne, oznaczenia geograficzne);

– w drugim półroczu 2018 r. sporządzi listę zagrożeń, na której wskaże internetowe i fizyczne rynki wymagające obserwacji w kontekście własności intelektualnej, na których zdarzają się istotne naruszenia praw własności intelektualnej lub na których łatwo jest dopuścić się takich naruszeń;

– wdroży, na podstawie rocznych programów prac, programy współpracy technicznej (programy „IP Key”) z Chinami, Azją Południowo-Wschodnią oraz Ameryką Łacińską.

VI. PODSUMOWANIE

⁴⁴<https://euiipo.europa.eu/ohimportal/documents/11370/0/Report+on+the+protection+and+enforcement+of+intellectual+property+rights+in+third+countries>

Niniejszy komunikat określa kompleksowy zestaw środków i działań, które mają na celu zapewnienie skoordynowanego i skutecznego podejścia w różnych obszarach polityki Unii na potrzeby dalszego wzmocnienia walki z naruszeniami praw własności intelektualnej. W celu zapewnienia maksimum widoczności Komisja pracuje wspólnie z EUIPO nad udostępnieniem informacji na temat wszystkich środków i działań na jednym portalu internetowym.

Skala podrabiania produktów i piractwa oraz ich wpływ na nasze społeczeństwo wymagają skutecznej reakcji w kwestii egzekwowania, co obejmuje szybką i skoordynowaną interwencję szeregu podmiotów, zarówno publicznych, jak i prywatnych, działających na wszystkich szczeblach – od lokalnego po globalny.

Mając na uwadze powyższe, Komisja zachęca wszystkie strony do postępowania zgodnie z wytycznymi, zaleceniami oraz działaniami wskazanymi w niniejszym komunikacie. Będzie ona monitorować postęp i na tej podstawie oceniać konieczność podjęcia kolejnych kroków.

Przegląd głównych działań

DZIAŁANIE	PODMIOTY	HARMONOGRAM
1. W KIERUNKU SPRAWNIEJSZEGO I BARDZIEJ PRZEWIDYWALNEGO SYSTEMU SĄDOWEGO EGZEKWOWANIA PRAW W UE		
Wytyczne dotyczące sposobu interpretacji i zastosowania kluczowych przepisów dyrektywy w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej	Komisja	zrealizowano
Współpraca z krajowymi ekspertami i sędziami nad kolejnymi, bardziej ukierunkowanymi wytycznymi opartymi na najlepszych praktykach	Komisja/państwa członkowskie/Observatorium	do 2019 r.
Opublikowanie w internecie wytycznych i najlepszych praktyk, między innymi za pośrednictwem portalu Twoja Europa	Komisja/Observatorium	do 2019 r.
Promowanie: – specjalizacji sędziów w dziedzinie praw własności intelektualnej oraz spraw dotyczących egzekwowania praw własności intelektualnej; – systematycznego publikowania wyroków wydanych w sprawach dotyczących egzekwowania praw własności intelektualnej	Państwa członkowskie	–
Ułatwienie szerszego stosowania pozasądowego rozstrzygania sporów w celu rozwiązywania sporów dotyczących własności intelektualnej, w tym określanie istniejących narzędzi pozasądowego rozstrzygania sporów oraz	Komisja/EUIPO	do 2019 r.

analizowanie korzyści z ustanowienia ośrodka mediacji przy EUIPO		
2. WZMOCNIENIE WYSIŁKÓW BRANŻY NA RZECZ ZAPOBIEGANIA NARUSZENIOM PRAW WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ I ICH ZWALCZANIA		
Poprawa i rozbudowa dobrowolnych umów służących zwalczaniu naruszeń praw własności intelektualnej, w szczególności poprzez specjalne protokoły ustaleń zawierane przez właścicieli praw, platformy internetowe, przedsiębiorstwa reklamowe, spedytorów oraz dostawców usług płatniczych	Komisja/branża	do 2019 r.
promowanie tych protokołów ustaleń; monitorowanie ich funkcjonowania i skuteczności oraz składanie sprawozdań na temat ich wyników	Komisja/Observatorium	do 2019 r.
Promowanie należytej staranności w łańcuchach dostaw w celu zwalczania naruszeń praw własności intelektualnej, analizowanie potencjału nowych technologii, takich jak łańcuch bloków, a także promowanie stosowania istniejących procedur akredytacji do wprowadzania systemów przestrzegania praw własności intelektualnej	Komisja/państwa członkowskie/EUIPO/Observatorium	do 2019 r.
3. ZWALCZANIE NARUSZEŃ PRAW WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ POPRZEZ WZMOCNIONĄ WSPÓLPRACĘ ADMINISTRACYJNĄ		
Wzmocnienie działań i zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat ryzyka związanego z naruszeniami praw własności intelektualnej	EUIPO	do 2019 r.
Oferowanie bardziej	Komisja/Rada	2018

ukierunkowanej pomocy krajowym organom celnym na podstawie wyników bieżącego planu działań dla organów celnych oraz praca z prezydencją Rady nad nowym planem działań dla organów celnych		
4. ZWALCZANIE NARUSZEŃ PRAW WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ NA ŚWIECIE		
Opublikowanie nowego sprawozdania na temat ochrony i egzekwowania praw własności intelektualnej w państwach trzecich, uwzględniającego nowe obszary docelowe (tj. wolne obszary celne, oznaczenia geograficzne)	Komisja	Pierwsze półrocze 2018 r.
Sporządzenie listy zagrożeń, na której wskazane zostaną internetowe i fizyczne rynki wymagające obserwacji w kontekście własności intelektualnej, na których zdarzają się istotne naruszenia praw własności intelektualnej lub na których łatwo jest dopuścić się takich naruszeń	Komisja	2018
Wdrożenie, w oparciu o roczne programy prac, programów współpracy technicznej (programów „IP Key”) z Chinami, Azją Południowo-Wschodnią oraz Ameryką Łacińską.	Komisja/Observatorium	2018–2019 r.